

Duits

3de graad D/A en A-finaliteit
III-Dui-daa

BRUSSEL

D/2024/13.758/252

Versie januari 2024

1 Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

Leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool. Ze laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lessen ...).

Leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

Leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze**. De leerplandoelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen in een bepaald structuuronderdeel. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen na elke graad.

Leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden voldoende ruimte voor eigen inhoudelijke keuzes en een eigen didactische aanpak van de leraar, het lerarenteam en de school.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Die samenhang betreft de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) en de horizontale samenhang tussen vakken binnen structuuronderdelen en over structuuronderdelen heen. Leerplannen geven expliciet aan voor welke leerplandoelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een leraar naar de lessen van een collega laat leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed

onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor leraren en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.

- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van leerinhouden die we groeperen in negen **vormingscomponenten**. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over taal spreken zonder over cultuur bezig te zijn; wetenschap en techniek hebben een band met economie, wiskunde, geschiedenis ... Dwarsverbanden doorheen de vakken zijn belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen kunnen worden gegrepen door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar**, maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan helpt daartoe. Het zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Ze laten ruimte aan het lerarenteam en de individuele leraar om te bepalen welke leerplandoelen op welk moment worden samengenomen, om didactische werkvormen te kiezen, contexten te bepalen, eigen leerlijnen op te bouwen, vakoverschrijdend te werken, flexibel om te gaan met een indicatie van onderwijstijd.

1.4 Differentiatie

Om optimale leerkansen te bieden is [differentiëren](#) van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de onderliggende graad, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en planmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

De leerplannen bieden kansen om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden en door de leeromgeving aan te passen. Ze nodigen ook uit om te differentiëren in evaluatie.

Differentiatie door te verdiepen en te verbreden

Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. Variëren in abstractie spreekt leerlingen aan op hun capaciteiten en daagt hen uit om van daaruit te groeien.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrengen biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

In 'extra' wenken bij de leerplandoelen en in beperkte mate ook via keuzeleerplandoelen bieden we je inspiratie om te differentiëren door te verdiepen en te verbreden.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in [evaluatie](#) en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.5 Opbouw van leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur. Alle onderdelen maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de graad en met de onderliggende graad, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht. Waar relevant geeft een opsomming of een afbakening (★) aan wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel. De leerplandoelen zijn gebaseerd op de minimumdoelen van de basisvorming, de specifieke minimumdoelen of de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie. Indien een leerplandoel verder gaat, vind je een '+' bij het nummer van het leerplandoel. Al die leerplandoelen zijn verplicht te realiseren. In een aantal gevallen zijn keuzedoelen opgenomen; die leerplandoelen zijn weergegeven in een grijze kleur en het nummer van het leerplandoel wordt voorafgegaan door 'K'.

De leerplandoelen zijn ingedeeld in een aantal rubrieken. Bovenaan elke rubriek vind je de relevante minimumdoelen van de basisvorming, de specifieke minimumdoelen en/of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties, afhankelijk van de finaliteit. Als leraar hoef je je die taal niet eigen te maken. Het volstaat dat je de leerplandoelen realiseert zoals opgenomen in het leerplan.

Waar relevant wordt de samenhang met andere leerplannen in dezelfde graad aangegeven, evenals de samenhang met de onderliggende graad.

'Duiding' bij een leerplandoel bevat een noodzakelijke toelichting bij het doel. In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan. Een rubriek 'extra' bij een leerplandoel biedt leraren inspiratie om verder te gaan dan wat het leerplandoel minimaal vraagt.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die in alle leerplannen van de graad als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde minimumdoelen, specifieke minimumdoelen of doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties.

2 Situering

2.1 Samenhang in de derde graad

2.1.1 Samenhang over de finaliteiten heen

Binnen de arbeidsmarktfinaliteit is dit het enige leerplan voor Duits. Dit leerplan geldt voor de studierichtingen Onthaal en recreatie en voor Onthaal, organisatie en sales.

Binnen de dubbele finaliteit geldt dit leerplan tevens voor de studierichting Internationale handel en logistiek.

2.2 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gebaseerd op doelen die leiden naar volgende beroepskwalificaties:

- BK Medewerker internationaal goederenvervoer (Internationale handel en logistiek);
- BK Onthaalmedewerker en BK Recreatief medewerker (Onthaal en recreatie);
- BK Administratieve medewerker onthaal en BK Winkelverkoper (Onthaal, organisatie en sales).

Het leerplan is gericht op 2 graaduren en is bestemd voor volgende studierichtingen:

- Onthaal en recreatie (A-finaliteit);
- Onthaal, organisatie en sales en Aanloop onthaal, organisatie en sales duaal (A-finaliteit) ;
- Internationale handel en logistiek (D/A-finaliteit).

Het geheel van de algemene en specifieke vorming in elke studierichting vind je terug op de [PRO-pagina](#) met alle vakken en leerplannen die gelden per studierichting.

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Duits en het vormingsconcept

Het leerplan Duits is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialogeschool. In dit leerplan ligt de nadruk op talige vorming, maar ook culturele en sociale vorming hebben een belangrijke plaats. De wegwijzers gastvrijheid en uniciteit in verbondenheid maken er inherent deel van uit.

Talige vorming

Vorming in talen versterkt leerlingen in de kennis en het gebruik van de eigen taal en van andere talen. Ze leert leerlingen van taal genieten in zijn vele vormen. Leerlingen worden communicatief vaardiger en leren kritisch informatie te verwerven en verwerken. Taalonderwijs verrijkt de interculturele vorming van een leerling. Taal is nodig om greep te krijgen op de eigen omgeving en biedt ook kansen om de meertalige en veelzijdige wereld om ons heen te verbeelden en op een gastvrije wijze te ontsluiten. De leerlingen tonen een blijvende verwondering voor het fascinerende van taal en staan open en respectvol tegenover elke vorm van talige diversiteit in het Nederlands en tegenover elke vreemde taal.

Sociale vorming

Het ontwikkelen van communicatieve en relationele aspecten van vorming is van groot belang. De leerlingen leren op een gepaste en respectvolle manier talig om te gaan met gesprekspartners. Ze zijn er

zich van bewust dat boodschappen op diverse manieren kunnen worden geïnterpreteerd en dus ook een verschillende impact kunnen hebben.

Culturele vorming

Er bestaat een voor de hand liggende band tussen talen en culturele vorming. Die band biedt leerlingen de mogelijkheid om cultuur en kunst via de taal te verkennen en te begrijpen. Cultuur heeft zowel een eigentijdse als een historische dimensie. Leerlingen leren de wereld kennen in zijn veelkleurige culturele diversiteit. Met die verschillende culturen zijn verschillende talen, taaluitingen en taalvariëteiten verbonden. Via culturele vorming komen ze ook in contact met het artistieke en krijgen ze oog voor de esthetische component van cultuur.

Gastvrijheid en uniciteit in verbondenheid

Elke leerling heeft zijn plaats in de klas, op school en in de samenleving. Er is aandacht voor de eigen (thuis)taal en cultuur en die van de ander. Inzicht verwerven in taalvariatie draagt bij tot respectvol omgaan met die ander. De leerlingen staan open voor de meertalige wereld rondom hen en zien meertaligheid als een verrijking. Taal bouwt bruggen tussen mensen.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Openstaan voor de veelzijdige wereld en zich verplaatsen in de ander

Talen zijn communicatiemiddelen maar ook dragers van identiteit. Talen vertolken culturele expressies, normen, waarden en opvattingen van een individu, een groep, een gemeenschap, een samenleving. Met verschillende culturen zijn verschillende taaluitingen verbonden. In onze dynamische, superdiverse samenleving zijn talen meer dan ooit een troef en een kans om gastvrij met elkaar in dialoog te gaan. Zo ontstaan verbinding en een genuanceerd beeld van een cultuur. De interculturele component beoogt de leerlingen te sensibiliseren voor de plaats en het belang van de vreemde taal in hun omgeving.

Functioneel communiceren in respectvolle interactie

Communiceren staat centraal in dit leerplan. De leerlingen leren succesvol functioneren in relevante communicatieve situaties. Leerlingen durven en kunnen zich steeds beter, passender en doelgerichter uitdrukken in een vreemde taal.

Gepaste talige bouwstenen gebruiken

Het leerplan focust op wat de leerlingen met de taal moeten kunnen doen. Om dat te bereiken gebruiken ze gepaste strategieën, ontwikkelen ze attitudes en zetten ze talige bouwstenen in. Onder talige bouwstenen verstaan we hier lexicon, taalhandelingen, uitspraak en spelling.

3.3 Opbouw

Dit leerplan is opgebouwd uit deze componenten.

- Communicatie (receptief, productief en interactief);
- Identiteit in diversiteit;
- Taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie.

Het is belangrijk om de samenhang tussen de componenten te bewaken: ze zijn te onderscheiden, maar niet te scheiden. Bovendien spelen ze vaak tegelijkertijd en werken ze ook op elkaar in.

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang in de derde graad

Binnen de arbeidsmarktfinaliteit is er één leerplan voor Duits. Dit leerplan geldt voor de studierichtingen Onthaal en recreatie en voor Onthaal, organisatie en sales.

Binnen de dubbele finaliteit zijn er twee leerplannen voor Duits. Dit is het leerplan voor de studierichting Internationale handel en logistiek.

Voor dit leerplan is het niveau A1 van het ERK (Europees Referentiekader voor Talen) als richtsnoer gebruikt bij de ontwikkeling van de leerplandoelen.

III-Dui-daa Onthaal en recreatie (A) Onthaal, organisatie en sales (A) Internationale handel en logistiek (D/A)	III-Dui-da Taal en communicatie (D/A)
Communicatie: receptief, productief, interactief	
Tekstkenmerken en minimumvereisten (ERK richtsnoer A1) (LPD 1, 2, 3, 4)	Tekstkenmerken en minimumvereisten (ERK richtsnoer A2) (LPD 1, 2, 3, 4)
	Creatief omgaan met taal (LPD K1)
Identiteit in diversiteit	
Kenmerkende aspecten van maatschappijen en culturen waarin Duits wordt gesproken identificeren (LPD K1)	Kenmerkende aspecten van maatschappijen en culturen waarin Duits wordt gesproken identificeren (LPD 5+)
Literatuur	
	Eigen beleving en interpretatie van literaire teksten uitdrukken (LPD K2)
Taalsysteem en taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie	
Taalgebruik (ERK richtsnoer A1) (LPD 5, 6, 7)	Taalsysteem en taalgebruik (ERK richtsnoer A2) (LPD 6, 7, 8)

De leerplannen Duits, Engels en Frans delen eenzelfde visie op vreemdetalenonderwijs. Om die reden is niet enkel de opbouw, maar ook de invulling van die leerplannen erg gelijkend. Ook met Nederlands is er een duidelijke samenhang. Leerlingen lezen, luisteren, spreken en schrijven in het Duits, Nederlands, Engels en Frans en zetten daarbij strategieën in.

3.5 Aandachtspunten

Goed taalonderwijs

Goed taalonderwijs motiveert leerlingen en doet hen het plezier van taal ervaren. Dat kan je bereiken door te werken met authentiek materiaal, in te spelen op de leefwereld van de leerlingen, rechtstreekse communicatie (ook digitaal) met anderstaligen te laten voeren, keuzemogelijkheden aan te bieden, interactieve en activerende werkvormen te gebruiken.

Om de leerlingen maximale oefenkansen te bieden is het noodzakelijk dat ze het Duits als doeltaal zoveel mogelijk actief inzetten tijdens de les. Als leraar spreek je het best zoveel mogelijk de doeltaal om de luistervaardigheid van de leerlingen te trainen. Zo maak je hen vertrouwd met de natuurlijke intonatie en klanken van het Duits. Authentieke bronnen zijn een meerwaarde. Toch kan het soms doeltreffend zijn in het Nederlands te communiceren, bv. voor remediërende opmerkingen of zelfreflectie.

Je creëert een veilig klimaat zodat de leerlingen bereidheid en durf ontwikkelen om te communiceren. Dat kan je doen door bv. aan te geven dat leerlingen kunnen leren uit fouten, door hen in kleinere groepjes te laten werken, de kans te geven om de opdracht op eigen tempo uit te voeren, te differentiëren in ondersteuning.

Je waardeert het wanneer leerlingen bij het communiceren uit hun comfortzone durven stappen.

Leren uit feedback is essentieel in het leerproces. Je besteedt daar best voldoende aandacht en tijd aan.

Leerinhouden

We onderscheiden vijf communicatieve vaardigheden: receptie (mondeling en schriftelijk), productie (mondeling en schriftelijk) en interactie (mondeling).

Doelgerichte communicatie

De focus ligt op doelgerichte communicatie. Wie doelgericht wil communiceren, stemt zijn taal af op de context en houdt rekening met elementen uit het communicatiemodel (zender-ontvanger-doel-kanaal). Leerlingen communiceren in betekenisvolle situaties. Die zijn dikwijls niet complex. Er zijn tussenstappen in het leerproces waar de situatie minder nadrukkelijk meespeelt.

De tabellen bij de vaardigheden vermelden de kenmerken en minimumvereisten waaraan de teksten moeten voldoen. Voor de receptieve vaardigheden bakenen ze de moeilijkheidsgraad van de aangeboden teksten af. Voor productie en interactie gaat het om minimumvereisten voor teksten die leerlingen produceren. Die kenmerken en minimumvereisten zijn dus een leidraad bij de selectie van teksten en het opstellen van evaluatiecriteria. Bij het opstellen van de kenmerken en minimumvereisten is het ERK-niveau A1 als richtsnoer gebruikt. In functie van de doelgroep kan je kenmerken of minimumvereisten op een ander niveau aanbieden om leerlingen extra uit te dagen.

Soms zal je een vaardigheid apart inoefenen, maar meestal kan je de vaardigheden niet scheiden. Zo kan je bv. een leestekst (receptief) gebruiken als vertrekpunt voor productie of interactie.

Woordenschat en taalhandelingen

De leerlingen die dit leerplan volgen verwerven voor Duits woordenschat die ze nodig hebben om in concrete situaties te communiceren. Dit leerplan legt de te kennen woorden niet vast, aangezien de communicatiebehoeften van leerlingen verschillen. Als leraar kies je dus woordvelden die relevant zijn voor jouw leerlingengroep, zeker ook in functie van de gekozen studierichting. Naast woordenschat zijn ook taalhandelingen onontbeerlijk om leerlingen toe te laten in het Duits te communiceren.

Verankeren en automatiseren van bouwstenen vraagt tijd. Voor een beginnende taalleerder is het erg moeilijk om tegelijkertijd in te zetten op inhoud en op vorm. De leerlingen zullen voornamelijk inzetten op het overbrengen van een boodschap, waardoor ze stelselmatig elementaire fouten maken tegen de vorm. Dat is normaal in het taalleerproces. Het is dan ook essentieel om leerlingen voldoende kansen te bieden om de leerstof vast te zetten. Zo kunnen ze de aangeleerde kenniselementen verwerken en via tussenstappen automatiseren.

Strategieën inzetten

De strategieën krijgen bijzondere aandacht. Ze komen ook expliciet aan bod in andere taalvakken. Een goede beheersing van die strategieën helpt de leerlingen om ook in niet-taalvakken efficiënt met tekst om te gaan. Het is daarom belangrijk dat er afspraken worden gemaakt tussen de vakken om transfer mogelijk te maken en te stimuleren.

Samenwerken over de vakken heen

Voor meerdere leerplandoelen is het verrijkend om vakoverschrijdend te overleggen en samen te werken. Het kan de motivatie van leerlingen verhogen. Daarnaast zorgt het voor duidelijkheid en efficiëntie als je terminologie, stappenplannen en kijkwijzers schoolbreed hanteert.

3.6 Leerplanpagina

Wil je als gebruiker van dit leerplan op de hoogte blijven van inspirerend materiaal, achtergrond, professionalisering en lerarennetwerken, surf dan naar de [leerplanpagina](#).

4 Leerplandoelen

4.1 Communicatie: receptief, productief en interactief

Kennis onderliggend aan de doelen die leiden naar BK

- elementaire communicatievaardigheden Duits (LPD 1, 2, 3, 4)

LPD 1 De leerlingen bepalen het onderwerp en de hoofdgedachte bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten met deze kenmerken.

Duiding: Het bepalen van het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten veronderstelt minimaal dat leerlingen de belangrijkste informatie uit de tekst begrijpen.

Wenk: Je kiest voor een variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (bv. informatieve, persuasieve, prescriptieve, argumentatieve, opiniërende, narratieve teksten). Teksten zijn vaak mengvormen van tekstsoorten. Een tekst kan bv. zowel een informatief als een prescriptief doel hebben. Een beperkte variatie binnen de tekstsoorten volstaat. Het is niet noodzakelijk om elk aspect met elke tekstsoort in te oefenen en te evalueren.

Naast richtingsspecifieke teksten bied je best ook teksten aan die aansluiten bij de interesse van de leerlingen om de motivatie te verhogen.

Je kan differentiëren in moeilijkheidsgraad door de ondersteuning die je aanreikt of de opdracht die je koppelt aan de tekst; bij een tekst met hoge informatiedichtheid bijvoorbeeld kan je eenvoudige vragen stellen en omgekeerd.

Wenk: Mogelijke richtingsspecifieke teksten voor Onthaal en recreatie en voor Onthaal, organisatie en sales: klachten, reserveringen, veiligheidsinstructies, relevante handleidingen met visuele ondersteuning, websites, productbeschrijvingen, brochures, aankondigingen ...

Wenk: Mogelijke richtingsspecifieke teksten voor Internationale handel en logistiek: documenten uit de documentenstroom bij (inter)nationaal goederentransport

m.i.v. verkoop-, transport-, douane- en andere noodzakelijke documenten, vervoersdocumenten, veiligheidsinstructies, productbeschrijvingen, websites, brochures, relevante handleidingen met visuele ondersteuning, beperkte formele communicatie ...

Wenk: Je kan de leerlingen de informatie laten weergeven in het Nederlands. Zo vermijd je dat ze stukjes uit de tekst kopiëren zonder die te begrijpen.

Extra: Je kan de leerlingen bij het lezen en luisteren de hoofdpunten van een tekst laten benoemen.

LPD 2 De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten met deze kenmerken.

Wenk: Je kiest voor een variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (bv. informatieve, persuasieve, prescriptieve, argumentatieve, opiniërende, narratieve teksten). Teksten zijn vaak mengvormen van tekstsoorten. Een beperkte variatie binnen de tekstsoorten volstaat. Het is niet noodzakelijk om dit leerplandoel met elke tekstsoort in te oefenen en te evalueren. Naast richtingsspecifieke teksten bied je best ook teksten aan die aansluiten bij de interesse van de leerlingen om de motivatie te verhogen.

Wenk: Mogelijke richtingsspecifieke teksten voor Onthaal en recreatie en voor Onthaal, organisatie en sales: menukaarten, activiteitenkalenders, plattegronden, flyers, reclameadvertenties, aankondigingen, weerberichten, webshops ...

Wenk: Mogelijke richtingsspecifieke teksten voor Internationale handel en logistiek: documenten uit de documentenstroom bij (inter)nationaal goederentransport m.i.v. verkoop-, transport-, douane- en andere noodzakelijke documenten, vervoersdocumenten, veiligheidsinstructies, productbeschrijvingen, websites, brochures, relevante handleidingen met visuele ondersteuning, beperkte formele communicatie, menukaarten, weerberichten, webshops ...

Wenk: De tekstsoort en context bepalen welke informatie interessant is om op te halen. Je stelt best daarop je vraagstelling af. Bv. uit een toeristische brochure die activiteit halen die bij een specifieke interesse aansluit, of uit een nieuwsbericht argumenten halen voor een discussie ...

Wenk: Je kan de leerlingen de informatie laten weergeven of duiden in het Nederlands. Zo vermijd je dat ze stukjes uit de tekst kopiëren zonder die te begrijpen.

LPD 3 De leerlingen spreken en schrijven doelgericht met behulp van aangereikte zinnen, sleutelwoorden, voorbeeldzinnen of een voorbeeldtekst (minimumvereisten).

Duiding: Een voorbeeldtekst kan een model zijn waarin de leerling woorden en zinnen kan aanpassen.

Wenk: Je kiest voor een variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (bv. informatieve, persuasieve, prescriptieve, argumentatieve, opiniërende, narratieve teksten). Een beperkte variatie binnen de tekstsoorten volstaat. Het is niet noodzakelijk om dit leerplandoel met elke tekstsoort in te oefenen en te evalueren.

Wenk: Mogelijkheden voor Onthaal en recreatie en voor Onthaal, organisatie en sales: een voicemailbericht inspreken, een korte mededeling schrijven, een formulier

invullen, een post voor sociale media maken, instructies geven, uitleg geven over producten of diensten, een wenskaart schrijven ...

Wenk: Mogelijkheden voor Internationale handel en logistiek: een document invullen, een korte mededeling doen of schrijven, basisformaliteiten voor goederenvervoer vervullen, een mail opstellen of beantwoorden, een routebeschrijving opstellen ...

Wenk: De leerlingen mogen gepaste hulpmiddelen zoals een model, woordenboek, spreekkader, digitale uitspraaktools, vertaalsoftware, AI-software ... inzetten bij het communiceren. Je kan differentiëren in moeilijkheidsgraad door de ondersteuning (aangereikte zinnen, sleutelwoorden, voorbeeldzinnen en voorbeeldtekst) die je aanreikt.

Wenk: Het is zinvol om de leerlingen kritisch te leren omgaan met actuele technologische ontwikkelingen, zoals artificiële intelligentie, spraaktechnologie en (ver)taalprogramma's.

LPD 4 De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge interactie (kenmerken en minimumvereisten).

Wenk: Je kiest voor een variatie aan teksten binnen de tekstsoorten (bv. informatieve, persuasieve, prescriptieve, argumentatieve, opiniërende, narratieve teksten). Een beperkte variatie binnen de tekstsoorten volstaat. Het is niet noodzakelijk om dit leerplandoel met elke tekstsoort in te oefenen en te evalueren.

Wenk: Mogelijke voorbeelden van gesprekken zowel voor persoonlijke als voor meer formele doeleinden: iets bestellen, iets betalen, reserveren, bezoekers onthalen, info vragen en geven, een telefoongesprek doorschakelen, een afspraak maken of wijzigen, bezoekers informeren of doorverwijzen, op de werklocatie de weg wijzen ...

Wenk: Je streeft naar een zo authentiek mogelijke situatie waarbij er een informatiekloof is bij het voeren van het gesprek. Op die manier leren leerlingen naar elkaar luisteren, inspelen op wat de andere zegt en vermijd je dat leerlingen een uitgeschreven dialoog brengen.

De leerlingen mogen gepaste hulpmiddelen zoals een model, woordenlijst, reclamefolder met afbeeldingen van aan te kopen producten, boodschappenlijstje, spiekbriefje, spreekkader ... inzetten, als het de interactie vergemakkelijkt.

Wenk: Het is aangewezen om leerlingen attent te maken op de beleefdheidsconventies bij taalhandelingen, zoals aanspreken, afscheid nemen, vragen om te herhalen of te verduidelijken ...

Je kan de leerlingen frequente woorden of uitdrukkingen aanleren voor een vlotte en natuurlijke interactie. Denk aan bv. genau, stimmt, da hast du recht, Moment mal, ne? oder? nicht wahr? gel? stimmt's? ...

4.2 Identiteit in diversiteit

LPD K1 De leerlingen identificeren bij het lezen en beluisteren van teksten kenmerkende aspecten van maatschappijen en culturen waarin Duits wordt gesproken.

Wenk: Voorbeelden: [beleefdheidsconventies](#) en omgangsvormen, sport, bekende figuren, muziek, toerisme, gastronomie, tradities, feestdagen, transport, verkeersaders (havens, verkeersknooppunten, treinverbindingen, luchthavens) ... De leerlingen mogen de kenmerkende aspecten in het Nederlands geven.

Wenk: Cartoons, teken- of kortfilms en liedjes die bijdragen tot het beperkt herkennen van kenmerkende aspecten kunnen zorgen voor variatie in het tekstaanbod.

4.3 Taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie

Kennis onderliggend aan de doelen die leiden tot BK

- elementaire communicatievaardigheden Duits (LPD 5, 6)

LPD 5 De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen ([kenmerken](#) en [minimumvereisten](#)).

Wenk: Voorbeelden van woordvelden (in alfabetische volgorde) ter inspiratie:

- cijfers, gewichten, maten, hoeveelheden
- dagelijkse bezigheden
- dagelijkse of persoonlijke voorwerpen
- dagen, maanden, seizoenen, feesten
- eten en drinken
- familie
- gevoelens
- instructietaal
- kleding en accessoires
- kleuren
- landen en nationaliteiten
- persoonlijke gegevens
- sport en ontspanning
- transportmiddelen
- uur, plaats
- vakantie, reizen
- weer
- winkels en diensten
- woning: meubels, uitrusting
- ...

Wenk: Je kan woordenschat op verschillende manieren aanbrengen of inoefenen: in rijk taalmateriaal (context), door in te oefenen en te herhalen in taalproductie, met focus op woordenschat in oefeningen, eventueel zonder context, bv. via flashcards. Je besteedt voldoende aandacht aan het verankeren en automatiseren van geziene basiswoordenschat in functie van vlotheid.

Richtingsspecifieke woordenschat aanbieden is een meerwaarde.

Het kan zinvol zijn om voldoende in te zetten op [woordcombinaties](#), bv. Redemittel en Kollokationen.

Wenk: Mogelijke taalhandelingen: aanspreken, afscheid nemen, bedanken, begroeten, zich voorstellen, zich verontschuldigen, reageren op verontschuldiging, een

voorstel aannemen of afslaan, feliciteren.

De taalhandelingen worden best als Redemittel aangeleerd. Herhaald gebruik bv. in rollenspelen bevordert memoriseren. Grammaticaal inzicht is niet nodig.

LPD 6 De leerlingen zetten **doelgericht** strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.

Duiding: Strategieën hebben betrekking op inzicht in taalgebruik toepassen: lees-, luister-, spreek- en schrijfvaardigheden.

Wenk: Het is niet de bedoeling om strategieën theoretisch te benaderen. Je begeleidt de leerlingen en helpt hen steeds zelfstandiger te worden bij het kiezen van de gepaste strategie.

Wenk: Strategieën bij receptieve vaardigheden

- met lees- en luisterdoel rekening houden;
- voorkennis activeren;
- inhoud voorspellen;
- verbale en non-verbale communicatie en non-verbaal gedrag herkennen;
- hoofd- en bijzaken onderscheiden;
- lay-out, afbeeldingen en visuele ondersteunende elementen gebruiken;
- vragen stellen;
- ...

Wenk: Strategieën om de betekenis van woorden te achterhalen via

- de context (visuele en tekstuele);
- woorddelen;
- taalverwantschap;
- talige hulpmiddelen, bv. (digitaal) woordenboek, zoekmachine op afbeeldingen;
- ...

Wenk: Strategieën bij productieve vaardigheden

- met spreek- en schrijfdoel rekening houden;
- voorkennis activeren;
- met de ontvanger rekening houden, bv. het gepast inzetten van lichaamstaal, **register**;
- rekening houden met effecten van non-verbaal gedrag;
- visuele ondersteunende elementen gebruiken;
- talige hulpmiddelen gebruiken, bv. (digitaal) woordenboek, uitspraakapp, model, voorbeeld;
- lay-out, titels en benadrukte woorden gebruiken;
- eigen tekst nakijken;
- ...

Wenk: Strategieën bijkomend voor interactieve vaardigheden

- met doel van de interactie rekening houden;
- op wat de ander zegt inspelen;
- taalgebruik aanpassen aan de ontvanger;

- vragen om hulp of opheldering zoals trager spreken, herhalen of om herhaling vragen, herformuleren;
- ...

Wenk: De leerlingen zetten strategieën in als de communicatie het doel of de doelgroep dreigt niet te bereiken. Het gaat dan bv. om deze strategieën:

- zinnen herlezen;
- achtergrondruis uitschakelen;
- om herhaling vragen;
- om hulp vragen aan een medeleerling, de leraar;
- zich afzonderen;
- de communicatie uitstellen naar een later moment;
- ...

5 Lexicon en pop-ups

5.1 Lexicon

Het lexicon bevat een verduidelijking bij de begrippen die in het leerplan worden gebruikt. Die verduidelijking gebeurt enkel ten behoeve van de leraar.

Argumentatieve teksten

In argumentatieve teksten worden argumenten aangevoerd ter ondersteuning van een stelling of standpunt, bv. betoog.

Beleefdheidsconventies

Beleefdheidsconventies zijn alle (impliciete) afspraken die horen bij het taalgebruik in bepaalde contexten. Daaronder kunnen vallen: het gepaste stemvolume gebruiken, op een geschikt moment het woord nemen, interesse tonen in wat wordt gezegd ...

Doelgericht

Doelgericht slaat op het feit dat de taalgebruiker via het begrijpen of het produceren van talige boodschappen bepaalde doelen probeert te bereiken. Bv. ik vraag in de supermarkt waar ik een bepaald product kan vinden, ik luister naar het weerbericht om te weten hoe ik me moet kleden, ik lees de rest van een verhaal om te weten te komen hoe het afloopt enz. Om geslaagd te communiceren houdt hij rekening met de communicatieve situatie. De verwerking van de tekst (receptief) en de kwaliteit van de tekst (productief) worden afgemeten aan de mate waarin het doel vlot, succesvol en gepast is bereikt.

Dat gebeurt bij voorkeur in betekenisvolle, authentieke of semi-authentieke situaties.

Hoofdgedachte

De 'hoofdgedachte' is het belangrijkste wat over het onderwerp wordt gezegd. Het is m.a.w. de centrale boodschap die de spreker/schrijver tracht over te brengen en die je in één of twee zinnen kan weergeven.

Hoofdpunten

De 'hoofdpunten' zijn alle inhoudelijke elementen die ondersteunend zijn voor die hoofdgedachte van een tekst. Dat kan ook de gedachtegang zijn.

Informatiedichtheid

Informatiedichtheid is de hoeveelheid informatie die een tekst bevat in verhouding tot de lengte van de tekst: een tekst waarin de informatie heel compact wordt aangeboden, heeft een hogere informatiedichtheid dan een lange tekst met dezelfde informatie.

Informatieve teksten

Informatieve teksten zijn teksten waarin voornamelijk feitelijke informatie wordt meegedeeld, bv. krantenbericht.

Interactie

Interactie is een vorm van directe communicatie waarbij er een onmiddellijke wisselwerking mogelijk is, met een zekere mate van onvoorspelbaarheid en spontaneïteit.

Literaire teksten

Literaire teksten zijn schriftelijke of mondelinge teksten die een esthetische waarde hebben en die vaak een emotioneel effect bij de ontvanger beogen. Literaire teksten dienen in brede zin te worden geïnterpreteerd. Het kan zowel over cartoon, graphic novel, lied(tekst), film(tekst), brief, essay, slam poetry, autobiografie, roman ... als over mengvormen gaan.

Narratieve teksten

Narratieve teksten zijn verhalende teksten, bv. reisverhaal.

Onderwerp van een tekst

Het onderwerp van een tekst geeft in één of enkele woorden weer waarover de tekst gaat.

Opiniërende teksten

Opiniërende teksten zijn teksten waarin de schrijver of spreker een mening of standpunt geeft, bv. review.

Persuasieve teksten

Persuasieve teksten hebben tot doel de lezer of luisteraar te overtuigen van een mening, boodschap, standpunt om daarmee zijn gedachten te beïnvloeden, bv. reclameboodschap.

Prescriptieve teksten

Prescriptieve teksten hebben als doel het handelen van de ontvanger te sturen, bv. recept.

(taal)Register

De term (taal)register verwijst naar het taalgebruik dat gebonden is aan een bepaalde situatie, waarbij het zowel om lexicale als om syntactische elementen kan gaan.

Woordcombinaties

Woordcombinaties zijn vaste combinaties van woorden (voorzetsels of zelfstandige naamwoorden bij werkwoorden), bv. ins Kino gehen, Sport treiben, Angst haben vor ...

5.2 Pop-ups

Tekstkenmerken voor receptie

Kenmerken van aangeboden teksten

(Lu: Luisteren/Le: Lezen)

	Lu	Le
Tekstsoorten		
Variatie		
Onderwerp		
Concrete, herkenbare of specifieke inhoud		
Uiterlijke tekstenkenmerken		
Duidelijke lay-out		
Geen achtergrondruis		
Met visuele ondersteuning		
Met ondersteuning van non-verbaal gedrag		
Ondersteunende maar natuurlijke intonatie		
Heldere uitspraak, duidelijke articulatie		
Normaal spreektempo met frequente pauzes		
Standaardtaal		
Structuur/Samenhang		
Zeer eenvoudige, herkenbare, expliciet aangegeven tekststructuur		
Grote samenhang		
Zeer eenvoudige zinsbouw		
Lengte		
Bepikt		
Informatiedichtheid		
Zeer laag		
Woordenschat		
De meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een zeer beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke en professionele domein		

Minimumvereisten voor productie

(Spr: Spreken/Sch: Schrijven)	Spr	Sch
Tekstsoorten		
Variatie		
Onderwerp		
Concrete of specifieke inhoud		
Uiterlijke tekstenkenmerken		

Korte woorden en frasen uit het aangeleerde lexicale repertoire zijn redelijk correct overgeschreven		
Structuur/ Samenhang		
Enkelvoudige zinnen		
Lengte		
Zeer beperkt		
Uitspraak/ Articulatie/ Intonatie		
Uitspraak van een zeer beperkt repertoire van aangeleerde woorden is met enige inspanning verstaanbaar		
Tempo en vlotheid		
Met talrijke onderbrekingen om naar woorden en uitdrukkingen te zoeken, om over hun uitspraak na te denken en om de communicatie te herstellen		
Bouwstenen		
Functioneel gebruik van de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke en professionele domein		
Functioneel gebruik van eenvoudige constructies en zinspatronen uit een aangeleerd repertoire met behulp van ondersteunende middelen; begrip van de boodschap door de ontvanger komt ondanks elementaire fouten meestal niet in het gedrang		
Taalvariëteit		
Gepast register		
Ondersteuning		
Met behulp van ondersteunende middelen		

Minimumvereisten voor interactie

(MI: Mondelinge interactie)

	MI
Tekstsoorten	
Variatie	
Onderwerp	
Concrete of specifieke inhoud	
Structuur/ Samenhang	
Enkelvoudige zinnen	
Lengte	
Zeer beperkt	
Uitspraak/ Articulatie/ Intonatie	
Uitspraak van een zeer beperkt repertoire van aangeleerde woorden is met enige inspanning verstaanbaar	
Inbreng, participatie en vlotheid	

De communicatie kan herhaling, herformulering en herstel bevatten; met ondersteuning om het gesprek gaande te houden	
Bouwstenen	
Functioneel gebruik van de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke en professionele domein	
Taalvariëteit	
Gepast register	
De sociaal gewenste taalhandelingen zijn aanwezig	
Ondersteuning	
Met behulp van ondersteunende middelen	

Woordenschat voor receptie

Woordenschat	Lu	Le
De meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen uit een zeer beperkte waaier aan relevante thema's binnen het persoonlijke en professionele domein		

Woordenschat voor productie en interactie

Woordenschat	Spr/MI	Sch
Functioneel gebruik van de meest frequente woorden, woordcombinaties en vaste uitdrukkingen om te voldoen aan de meest elementaire communicatiebehoeften binnen een zeer beperkte waaier aan relevante thema's uit het persoonlijke en professionele domein		

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Een leslokaal

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend beeld) kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid;
- met de mogelijkheid om (niet-)digitale woordenboeken, naslagwerken en bronnen aangepast aan het taalniveau van de leerlingen te raadplegen.

Toegang tot (mobile) devices voor leerlingen.

7 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in leerplandoelen en (specifieke) minimumdoelen van verschillende graden.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evalueren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...) cyclus doorlopen	Een (...) proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...) proces doorlopen	Een (...) cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evalueren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	
Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreeren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	Verbanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	

Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

8 Concordantie

8.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties (BK) realiseren.

Leerplandoel	Doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties
1	BK c; BK e; BK h
2	BK c; BK e; BK h
3	BK c; BK e; BK h
4	BK c; BK e; BK h
5	BK c; BK e; BK h
6	BK c; BK e; BK h

8.2 Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties

Aanvullende onderliggende kennis

De opgenomen kennis staat steeds in functie van de specifieke vorming van deze studierichting.

Internationale handel en logistiek

- c. Elementaire communicatievaardigheden Duits

Onthaal en recreatie

- e. Elementaire communicatievaardigheden Duits

Onthaal, organisatie en sales

- h. Elementaire communicatievaardigheden Duits

Inhoud

1	Inleiding.....	3
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	3
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	3
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	4
1.4	Differentiatie	4
1.5	Opbouw van leerplannen.....	6
2	Situering	7
2.1	Samenhang in de derde graad	7
2.1.1	Samenhang over de finaliteiten heen.....	7
2.2	Plaats in de lessentabel.....	7
3	Pedagogisch-didactische duiding.....	7
3.1	Duits en het vormingsconcept	7
3.2	Krachtlijnen	8
3.3	Opbouw.....	8
3.4	Leerlijnen.....	9
3.4.1	Samenhang in de derde graad	9
3.5	Aandachtspunten	9
3.6	Leerplanpagina.....	11
4	Leerplandoelen	11
4.1	Communicatie: receptief, productief en interactief	11
4.2	Identiteit in diversiteit.....	13
4.3	Taalgebruik ter ondersteuning van de communicatie	14
5	Lexicon en pop-ups	16
5.1	Lexicon	16
5.2	Pop-ups	17
6	Basisuitrusting	20
7	Glossarium.....	21
8	Concordantie	22
8.1	Concordantietabel.....	22
8.2	Doelen die leiden naar één of meer beroepskwalificaties	22